

מבחן מסכם בלשון – כיתה ה' • רמה גבוהה – מחווון

משך המבחן: 90 דקות • סך הכול 100 נקודות • קראו את הטקסט פעמיים לפני שתענו.

טבלת ניקוד		
חלק	ניקוד מרבי	ניקוד שהתקבל
חלק א: הבנת הנקרא	40	
חלק ב: ידע לשוני	35	
חלק ג: אוצר מילים והבעה בכתב	25	
סה"כ	100	

חלק א: הבנת הנקרא (40 נק')

1 בחרו את התשובה הנכונה לפי הטקסט. (8 נק')

א. לפי שורות 1–4, מה הציעה מועצת העיר?

- להרוס גגות ישנים • **לחייב כל בניין חדש לשתול גינה על הגג**
- לבנות פארקים במקום בניינים
- לצבוע את הגגות בלבן

ב. לפי שורות 5–8, מדוע חשבון החשמל קטן בבניין עם גג ירוק?

- כי הצמחים מייצרים חשמל • **כי התושבים משתמשים פחות במזגן**
- כי העירייה משלמת את החשבון
- כי בגג יש פחות נורות

ג. לפי שורות 15–19, איזו טענה מופיעה אצל המתנגדים?

- גגות ירוקים מגדילים את ההצפות • **החייב ייקר את הדירות**
- ציפורים מזיקות לבניין
- גינה על הגג משעממת

ד. מה מציע הכותב, לפי שורות 20–22?

- לבטל את הרעיון • לחייב רק בניינים גבוהים
- **לעודד גגות ירוקים בהנחה בארנונה ולתת לתושבים לבחור**
- להשקיע רק בפארקים

2 הכותב משווה, בשורות 5–8, את שכבת האדמה והצמחים ל«שמיכה». הסבירו את

ההשוואה: במה גינה על הגג דומה לשמיכה, ובמה היא שונה ממנה? (6 נק')

תשובה אפשרית: דומה: כמו שמיכה, היא שכבה שעוטפת את הבניין ושומרת עליו מפני חום וקור (3). שונה: שמיכה רק מחממת, ואילו הגינה גם מצננת בקיץ (3).

3 השוו בין הפתרון שמציעים המתנגדים, בשורות 15–19, לבין הפתרון שמציע הכותב, בשורות 20–22. במה הם שונים? (6 נק')

תשובה אפשרית: המתנגדים מציעים לוותר על הגנות ולהשקיע בפארקים ציבוריים (3). הכותב מציע לא לוותר על הגנות אלא לעודד אותם בהנחה בארנונה, בלי לחייב (3).

4 אוצר מילים בהקשר. (4 נק')

- א. «ייתכן שהפתרון אינו חיוב גורף» – «גורף» פירושו:
- **חל על כולם בלי יוצא מן הכלל** ○ חלקי ○ זמני ○ זול
- ב. «איך לעשות זאת בתבונה» – «בתבונה» פירושו:
- **במהירות** ○ **בחוכמה ובשיקול דעת** ○ בכוח ○ בסוד

5 מבנה הטקסט. (6 נק')

- א. מה תפקידו של הקטע בשורות 15–19?
- להוסיף יתרון של הגנות
 - **להציג את טענות הצד השני** ○ לסכם את הטקסט
 - לתאר את העיר
- ב. באיזה מקום בטקסט הכותב מציג לראשונה את דעתו שלו?
- בשורות 1–4 ○ בשורות 9–11
 - **בשורות 20–22** ○ בשורות 23–24
- ג. איזה תיאור מתאים לטקסט כולו?
- סיפור על משפחה שבנתה גינה
 - **טקסט טיעוני שמציג שתי עמדות ומציע פתרון**
 - הוראות לבניית גינה ○ ידיעה חדשותית קצרה

6 נכון או לא נכון לפי הטקסט? תקנו את המשפטים הלא נכונים. (4 נק')

- א. המתנגדים טוענים שלגנות ירוקים אין שום יתרון. **לא נכון** – הם «אינם מזלזלים ביתרונות», אבל חושבים שהמחיר גבוה מדי
- ב. גג ירוק יכול לעזור גם לבעלי חיים בעיר. **נכון**
- ג. לדעת הכותב, השאלה היא אם להשתמש בגנות. **לא נכון** – לדעתו השאלה היא איך להשתמש בהם בתבונה
- ד. לפי הטקסט, לא כל גג מתאים לגינה. **נכון**

7 הערכה: האם לדעתכם הפתרון שהכותב מציע, בשורות 20–22, הוגן כלפי שני הצדדים? נמקו בעזרת הטקסט, וציינו חיסרון אפשרי אחד של הפתרון. (6 נק')

תשובה אפשרית: עמדה מנומקת (2): למשל, הפתרון הוגן כי מי שרוצה גג ירוק מקבל הנחה, ומי שלא רוצה אינו חייב ואינו משלם יותר (2). חיסרון אפשרי (2): ייתכן שמעט בניינים יבחרו בכך, והתועלת לעיר (פחות הצפות וחום) תהיה קטנה; או שההנחה תעלה לעירייה כסף.

חלק ב: ידע לשוני (35 נק')

1 הפעלים לקוחים מן הטקסט. השלימו את הטבלה. (8 נק')

פועל	עבר, «הוא»	שורש	בניין
משתרע	השתרע	ש-ר-ע	התפעל
מצננת	צינן	צ-נ-ן	פיעל
נפגשים	נפגש	פ-ג-ש	נפעל
להעניק	העניק	ע-נ-ק	הפעיל

2 צרו צירופי סמיכות לפי ההוראה. (6 נק')

א. גינה + גג, ברבים ← גינות גג

ב. חשבון + חשמל, מידע, עם שם התואר «גבוה» ← חשבון החשמל הגבוה

ג. מים + גשמים, מידע ← מי הגשמים

3 החליפו את המילים שבסוגריים במילת יחס נוטה. (6 נק')

א. המתנגדים אינם מזלזלים בהם (ב + הם) – ביתרונות.

ב. השכנות מגדלות ירקות, ואנחנו קונים מהן (מן + הן) עגבניות.

ג. אחי, הבטחתי לך (ל + אתה) שנעלה יחד לגג.

4 מצאו את הנושא ואת הנשוא. שימו לב לסדר המילים. (6 נק')

משפט	נושא	נשוא
על רוב הגגות משתרע שטח ריק.	שטח (ריק)	משתרע
בעיתון התפרסמו מכתבים רבים.	מכתבים (רבים)	התפרסמו
שני הצדדים צודקים.	שני הצדדים	צודקים

- 5 החליפו את מילת הקישור במילה אחרת שמבטאת אותו קשר לוגי, וכתבו מהו הקשר. 9) (נק')

משפט	מילת קישור חלופית	הקשר הלוגי
גינה כזו כבדה מאוד, ולכן צריך גג חזק.	על כן / לפיכך	תוצאה
המתנגדים אינם מזלזלים ביתרונות, אך הם מזכירים את המחיר.	אבל / אולם	ניגוד
הרחובות מוצפים, כי המים זורמים ישר לכביש.	מפני ש / משום ש	סיבה

חלק ג: אוצר מילים והבעה בכתב (25 נק')

- 1 בטקסט, בשורות 1–4, כתוב «ויכוח סוער». הסבירו מה פירוש הצירוף, וכתבו משפט משלכם שבו המילה «סוער» מופיעה במשמעותה המילולית. (5 נק')

תשובה אפשרית: ויכוח סוער – ויכוח חריף ונרגש, עם דעות חזקות (2). משפט: הים היה סוער, והגלים הגיעו עד הטיילת (3).

- 2 כתבו טקסט טיעוני (12–15 שורות) בנושא: «האם כדאי להפוך את גג בית הספר שלכם לגינה?». שימו לב: פתחו בהצגת הנושא ובעמדה ברורה; כתבו לפחות שני נימוקים מפותחים עם הסבר או דוגמה; הציגו טענה של הצד השני והשיבו עליה; חלקו לפסקאות והשתמשו במילות קישור; סיימו בסיכום ובהמלצה. (20 נק')

תשובה אפשרית: מחוון: פתיחה ועמדה ברורה (3); לפחות שני נימוקים מפותחים (6); טענה נגדית ותשובה לה (4); מבנה פסקאות ומילות קישור (3); לשון, כתיב ופיסוק (4).